OLIY TA'LIM MUASSASSALARIDA FIZIOLOGIYA FANINI O'QITISHDA WORK BASED LEARNING KONSEPSIYASI

Xoliqova Farida Farxodovna - Toshkent davlat pedagogika universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Respublikamiz ta'lim muassasalarida xorijiy davlatlar tajribalari asosida talabalarning fiziologiya fanini takomillashtirishda Work Based Learning konsepsiyasini qo'llab o'qitish metodikasini takomillashtirish, o'quv uslubiy ta'minoti, yangi o'quv texnologiyalarini ta'lim jarayoniga joriy etish, oliy ta'lim muassasalarining xalqaro ilmiy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik aloqalar o'rnatishi, o'quv jarayoniga, xalqaro ta'lim standartlariga asoslangan pedagogik texnologiyalar va o'quv uslubiy materiallarni joriy qilishning me'yoriy asoslari yaratildi va ta'lim muassasalarining infrastrukturasi rivojlantirildi.

Kalit so'zlar: Work Based Learning, konsepsiyasi, ko'nikma, fiziologiyasi, metodika, Y.A.Shmeleva, E.A.Ponomaryov, I.N.Semenov, N.M.Gnatko.

O'zbekiston Respublikasida uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirish, ta'lim sifatini yaxshilash va samaradorligini ta'minlashda moddiy omillar o'rnida oliy ta'lim muassasasida fiziologiya fanini takomillashtirishda Work Based Learning konsepsiyasini qo'llab o'qitish metodikasini takomillashtirish darajasi, salohiyati ham zarur. Work Based Learning konsepsiyasini qo'llash jarayonida fiziologiyasi fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish va davr talablariga muvofiq faoliyat yurita olishlari uchun zarur shart-sharoit yaratishda oliy ta'lim tizimi alohida o'rin tutadi.

Work Based Learning (WBL)- ishga asoslangan ta'lim jarayoni bo'lib, oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan bo'lajak mutaxassislarini mustaqil ravishda ish joylariga ega bo'lishi, bandligini ta'minlash, ish bilan hunar bilan band qilish juda katta ahamiyatga egadir. Tadqiqotchi Al-Mujaini fikriga ko'ra, Work Based Learning (WBL) ish joylari va ishdagi asosiy rolini hisobga olgan holda ko'p ish joylarini ta'minlash qo'llab-quvvatlash, ularni rivojlantirish zarur imkoniyatlar. Bu aniqlash va amalga oshirishni o'z ichiga oladi, ish uchun mos bo'lgan o'rganishni qo'llab-quvvatlash sozlash va tan olish va mukofotlarni taqdim etish bu vazifani amalga oshirish muhim vazifa sanaladi. Work Based Learning konsepsiyasi barcha talabalarga tegishli haqiqiy ish muhitida o'rganish sanaladi. Ushbu Work Based Learning konsepsiyasida talabalarga kerakli ko'nikmalarni berish, ish o'rinlarini muvaffaqiyatli olish va saqlab qolish va ularning kasbiy rivojlanishidagi yutuqlarini xususiyatlari yangicha namoyon qilish omili sanaladi.

Oliy ta'lim muassasalarida fiziologiya fanini takomillashtirishda Work Based Learning konsepsiyasini qo'llab o'qitish faoliyati ongli ravishda o'quv-biluv faoliyatini shakllantirish, amaliy tajribalarga asoslangan holda ma'lum bir maqsadlarni ko'zlab, tafakkur operatsiyalarini bajarish alohida talabalar tomonidan o'zlashtirilgan bilimlar va ko'nikmalarning puxtaligi, barqarorligi va mustahkamligini "Fiziologiya" fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish va o'quvchanligining rivojiga ko'p jihatdan bog'liqdir.

Ishga asoslangan ta'lim (WBL) bir-biridan farq qiladigan o'rganish amaliyotlari to'plamini anglatadi[3].

Ye.A.Shmeleva Work Based Learning konsepsiyasi talabalar mehnat yo'llarini umumiy shakllantirish, bilimni kengroq ulashish, moslashuvchanlik, fikrlash mustaqillik va shubhasiz zarur shart-sharoitlar va talabalarning ijodiy erkinlik ko'rsatkichlari namoyon bo'ladi.

Work Based Learning konsepsiyasida quyidagi asosiy maqsad, vazifalar belgilab berilgan.

E.A.Ponomaryov Work Based Learning ta'limi faoliyat natijasi sezgi kiritishni o'z ichiga oladi va uni mantiqiy xulosa asosida olish mumkin emas. Ikki shaxsiy fazilat ijodkorlik bilan bog'liq, ya'ni fikrlash jarayonida paydo bo'ladigan izlanish motivatsiyasi va yondosh bilimlarga nisbatan sezgirlikning intensivligi deb izohlaydi.

Jumladan, I.N.Semenov Work Based Learning ta'limi jarayonidagi ijodkorlik – bu obyektiv rivojlanish jarayonini odamlarning ongli faoliyati orqali amalga oshirishdir, deb hisoblaydi [1].

N.M.Gnatko Work Based Learning ta'limidagi moslashuvchanlik bu birlikning protsessual-mahsulotli tomoni, rivojlanish esa subyektni shartlashtiruvchi tomoni hisoblanadi [2]. Shuningdek, Work Based Learning ta'limidagi moslashuvchanlik va ijodkorlik tushunchalari bir-birini to'ldiruvchi mazmundor konseptual asosga ega bo'lgan differensial leksemalardir deb takidlagan.

Work Based Learning konsepsiyasi bo'yicha Y.A.Shmeleva, E.A.Ponomaryov, I.N.Semenov, N.M.Gnatko kabi olimlar o'zlarining ta'lim jarayonida oliy ta'lim muassasasida fiziologiya fanini takomillashtirishda Work Based Learning konsepsiyasini qo'llab o'qitishning tashkiliy metodik sharoitlarini vertual ta'lim muhitining asinxron imkoniyatiga asoslangan ta'lim elementlarini integratsiyalash asosida fiziologiya fanini metodikasini takomillashtirish Work Based Learning konsepsiyasini qo'llab o'qitishning nazariy modelini ishlab chiqish bo'yicha ishlar olib borganlar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Xoliqova F.F. Oliy ta'lim muassasalarida "Anatomiya va fiziologiya" fanini o'qitishda foydalaniladigan metodika. // "Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari" ilmiy-nazariy jurnal.

2. Xoliqova F.F. Oliy ta'lim muassasasida fiziologiya fanini o'qitishda WORK BASED LEARNNING konsepsiyasini qo'llashning nazariy asoslari// "Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari" ilmiy-nazariy jurnal.

3. Xoliqova F.F. Fiziologiya fanini o'qitishda WORK BASED LEARNNING konsepsiyasini qo'llashning nazariy asoslari// "Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari" ilmiy-nazariy jurnal.

4. Mamadaliyeva Z.R. Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini o'rgatishda virtual laboratoriya ishlaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirish omili sifatida // NamDU ilmiy axborotnomasi. ISSN 2181-1458, – Namangan, 2023. -№4 -B 809-814. (13.00.00 №30)

5. Mamadaliyeva Z.R. Virtual laboratory - information in education a specific factor of the communication system in the form // Eurasian Scientific Herald journal. ISSN:2795-7365, Belgium. SJIF(2023): 6.512. Vol.5, 2022. p. 92–95. https://www.geniusjournals.org/index.php/esh/article/view/614